

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA

Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo

KLASA: 600-01/19-05/50

URBROJ: 2170/01-04-00-19-1

Rijeka, 26.9.2019.

GRADONAČELNIKU GRADA RIJEKE
mr. sc. Vojku Obersnelu

**PREDMET: PRIJEDLOG ZAKLJUČKA O FINANCIRANJU IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI
GRAĐANSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE U NASTAVNOJ GODINI 2019./2020.**

Pročelnica
Sanda Sušanj

Materijal izradila:

Lana Golob

Obrazloženje

Nastavno na dugogodišnji odgovoran pristup obrazovanju, Grad Rijeka školske godine 2016./2017. uveo je Građanski odgoj i obrazovanje (GOO) u svoje osnovne škole kao zaseban predmet, odnosno izvannastavnu aktivnost. Rijeka je time postala prvi grad u Hrvatskoj koji je na sustavan i promišljen način omogućio svojim učenicima kvalitetno građansko obrazovanje. Naš glavni cilj bio je doprinijeti ostvarenju vizije razvoja informiranog, aktivnog i odgovornog građanstva. Ostvarenje te vizije dugoročan je proces koji započinje upravo obrazovanjem djece o njihovoj važnoj ulozi u zajednici, o pravima, ali i odgovornostima koje imaju kao građanke i građani u demokratskom građanskom društvu te o važnosti tolerancije, ljubaznosti, poštovanja prema sebi i drugima te preuzimanja aktivne uloge u zagovaranju ljudskih prava. Budući aktivni i odgovorni građani moraju imati pristup adekvatnom obrazovanju, koje spremno odgovara na izazove i potrebe današnjeg svijeta. Moraju imati pristup obrazovanju koje ih priprema za njihovu budućnost, a ne za našu prošlost.

Razlozi uvođenja Građanskog odgoja i obrazovanja

Činjenica je da život u demokraciji pred nas, građane, stavlja vrlo važan zadatak. **Naša je društvena i politička uloga vrlo važna** i nemoguće je očekivati da ćemo, bez adekvatnih alata i mehanizama koji nam omogućuju da u potpunosti **razumijemo i preuzmemo te uloge**, živjeti u uređenoj demokratskoj državi. Stjecanje znanja u smislu usvajanja činjenica i generalizacija samo po sebi nije dostatno za život. Učenike valja poučiti kako stečena znanja primijeniti u svakodnevnom životu i kako se snaći u novim i nepoznatim situacijama. Kako prepoznaje i analiza Europske komisije iz 2018. godine, Grad Rijeka prvi je grad u Hrvatskoj koji je na sustavan način uveo GOO kao zaseban predmet u osnovne škole. Taj je izuzetno važan korak naprijed učinjen **s ciljem jačanja društvene i političke participacije građana, poštivanja ljudskih prava, radničkih prava, osnaživanja međukulturnog razumijevanja i demokracije, razvoja volonterstva i aktivizma te međuljudskih odnosa i održivog razvoja.**

Proces izrade programa i materijala

Samoj izradi programa i koncepta nastave pristupili smo vrlo promišljeno, stručno i odgovorno. Kako u Hrvatskoj nije postojao priručnik za GOO namijenjen učenicima određene dobi koji na jednom mjestu objedinjuje svih šest dimenzija koje čine GOO, prvi je korak bio razraditi program te izraditi priručnik i popratne materijale za učenike, ali i za učitelje. **Izrađena su dva priručnika**, jedan namijenjen učenicima 5-ih i 6-ih razreda (priručnik „Učenik građanin“), a drugi učenicima sedmih i osmih razreda (priručnik „Učenici građani: informirani, aktivni i odgovorni“). Stručni tim koji je radio na izradi priručnika i popratnih materijala činili su predstavnici osnovne škole, sveučilišta i civilnog sektora. Dakle, **u izradi je sudjelovala čitava odgojno-obrazovna vertikalna u suradnji s civilnim sektorom**, što programu i priručnicima daje posebnu vrijednost. Osim toga, važno je napomenuti da su, prilikom obrade pojedinih tema koje se mogu tumačiti kao posebno osjetljive, dodatno konzultirani eminentni stručnjaci iz odgovarajućih područja. Priručnik za pete i šeste razrede recenzirala je rektorica Sveučilišta u Rijeci, prof. dr. sc. Snježana Prijic Samaržija, a priručnik za šeste i sedme razrede izv. prof. dr. sc. Berto Šalaj s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, ocijenivši ih izuzetno uspješnim.

Svaki priručnik na učenicima blizak i zanimljiv način obrađuje 30 važnih tema poput demokracije, civilnog društva, pluralizma, tolerancije, pravde, očuvanje okoliša, migracija, radničkih prava, ljudskih prava, volontiranja, patriotizma, feminizma, političkih stranaka, spolne i rodne ravnopravnosti, društvenog poduzetništva, građanskog aktivizma itd. Bez istinskog razumijevanja tih tema nemoguće je stvoriti građansko društvo u punom smislu. Oba priručnika ravnopravno

objedinjuju svih šest dimenzija GOO-a (političku, ljudsko-pravnu, društvenu, međukulturalnu, gospodarsku i ekološku) što učenicima osigurava sveobuhvatno obrazovanje i bolje razumijevanje svoje uloge u demokratskom državnom uređenju.

Povrh priručnika, **za učenike su izrađene i građanske mape** koje u nastavi koriste umjesto klasične bilježnice.

Naravno, svi su materijali za učenike **prevedeni su i na talijanski jezik** kako bismo pohađanje GOO-a omogućili i učenicima pripadnicima talijanske nacionalne manjine.

Izrađeni su i **materijali za učitelje** koji su koncipirani su kao detaljna uputa za rad te sadrže sljedeće elemente - informaciju o dimenziji GOO-a, obrađenoj temi, odnosno poveznici s Kurikulumom s nacionalne razine, poveznicu na lekciju iz Priručnika, obrazovne ishode, stečene, odnosno razvijene građanske vještine, razvijene građanske vrijednosti, popis aktivnosti učenika, kao i njihovu detaljnu razradu te opis i strukturu aktivnosti, popis korisnih izvora za učitelje provoditelje i predviđeni oblik evidencije o izvršenoj aktivnosti. Materijali za učitelje izrađeni su kao program komplementaran Priručnicima, a u formi tabličnog prikaza svojstvenog kurikuluma, s ciljem jasnog iskaza i pojašnjenja svakog od elemenata, za svaku od 30 obrađenih lekcija.

Kako bismo učiteljima pružili dodatnu podršku u provođenju ovog inovativnog koncepta nastave, svjesni važnosti ulaganja u učitelje, **od 2016. godine proveli smo četiri ciklusa edukacije učitelja**. Opsežnu modularnu edukaciju osmisli su i proveli GONG, Centar za mirovne studije i Forum za slobodu odgoja. Edukaciju je do sada prošlo oko 65 učitelja, a u pripremi je i novi ciklus edukacije.

Svi su materijali učenicima i učiteljima na korištenje podijeljeni besplatno (financirani u potpunosti iz proračuna Grada Rijeke).

Evaluacija programa i priručnika

Kako bismo utvrdili uspješnost izrađenog i uvedenog programa te, sukladno rezultatima, pravovremeno uveli eventualne izmjene, **u suradnji s Odsjekom za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci** organizirali smo evaluacijsko istraživanje eksperimentalne godine provedbe GOO-a u šest riječkih škola (školske godine 2016./2017). Provedeno istraživanje pokazalo je, osim visoke razine zadovoljstva učenika i roditelja sadržajem i aktivnostima, pozitivne pomake u razmišljanju i praktičnim znanjima kod učenika.

Kako bismo potvrdili ove znanstvene rezultate i temeljito, promišljeno i odgovorno pristupili širenju ove aktivnosti, **u suradnji s Centrom za primijenjenu psihologiju Odjeka za psihologiju FFRI** organizirali smo provedbu **opsežnog longitudinalnog istraživanja** koje će trajati ukupno četiri školske godine, počevši od školske godine 2018./2019.

Priznanja „riječkom modelu“ Građanskog odgoja i obrazovanja

Vrijednost „riječkog modela“ GOO-a prepoznalo je **11 drugih gradova i županija te jedna škola** koji su se Rijeci obratili sa zamolbom za preuzimanjem programa i pripadajućeg priručnika, što im je Grad Rijeka sa zadovoljstvom omogućio, bez naknade.

Kvalitetu riječkog GOO-a prepoznao je i Središnji koordinacijski odbor akcije Gradovi i općine – prijatelji djece dodijelivši mu nagradu **Naj akcije 2017. godine**. Iste godine Udruga gradova, u sklopu dodjele priznanja pod nazivom INpuls, proglasila je „riječki model“ **GOO-a najboljim u**

kategoriji „Grad građana“, kategoriji s najviše nominiranih gradova odnosno projekata. Prilikom proglašenja dobitnika priznanja INpuls, između ostalog, istaknuto je kako se kod riječkog projekta GOO-a radi o posebno inovativnoj inicijativi, pogodnoj za primjenu i u drugim sredinama. Valja napomenuti kako je program INpuls pokrenut upravo s ciljem sustavnog prikupljanja, objavljivanja, ocjenjivanja, širenja i nagrađivanja najbolje prakse u lokalnoj samoupravi.

U 2018. godini stiglo je još jedno vrijedno priznanje. Naime, **Europska komisija** objavila je analizu politika obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja u zemljama članicama EU za 2018. godinu. U dijelu analize koji se bavi Hrvatskom **posebno je istaknut „riječki model“ GOO-a.**

No, **najvažnijim pokazateljima smatramo zadovoljstvo i uspjehe učenika** koji pohađaju ovu izvannastavnu aktivnost. Evaluacija prve godine provedbe GOO-a u riječkim osnovnim školama pokazala je kako su učenici iznimno pozitivno reagirali na nastavu GOO-a, a što je posebice važno, promijenili su stavove vezane uz prava i dužnosti, suradnju, uvažavanje drugih i toleranciju prema drugačijima.

Ovaj je program dakle, u vrlo kratkom vremenu, učinio **veliki korak ka izgradnji građanskog društva u pravom smislu** kojeg čine osobe svjesne svojih prava i obaveza te odgovornosti, ali i važnosti poštivanja različitosti i tolerancije te ne sumnjamo da će u narednim godinama polučiti dodatne velike uspjehe.

U nastavnoj godini 2019./2020. stoga nastavljamo s provođenjem GOO-a koji će, kao izvannastavnu aktivnost, pohađati **više od 700 učenika iz 24 riječke škole.**

Slijedom iznesenog, predlaže se Gradonačelniku Grada Rijeke donošenje sljedećeg

ZAKLJUČKA

1. Prihvaća se financiranje izvannastavne aktivnosti Građanski odgoj i obrazovanje u 24 osnovne škole Grada Rijeke u nastavnoj godini 2019./2020. i to po jednu skupinu učenika u tri škole (OŠ Kozala, OŠ Pećine, Centar za autizam), po dvije skupine učenika u devet škola (OŠ-SE Belvedere, OŠ Brajda, OŠ-SE Gelsi, OŠ Kantrida, OŠ Pehlin, OŠ Škurinje, OŠ Trsat, OŠ Turnić, Centar za odgoj i obrazovanje), po tri skupine učenika u šest škola (OŠ Eugen Kumičić, OŠ Fran Franković, OŠ Gornja Vežica, OŠ Srdoči, OŠ Vladimir Gortan, OŠ Zamet) i po četiri skupine učenika u šest škola (OŠ-SE Dolac, OŠ Ivana Zajca, OŠ Nikola Tesla, OŠ Podmurvice, OŠ-SE San Nicolo, OŠ Vežica).
2. Sredstva za financiranje programa iz točke 1. ovog Zaključka za prvo polugodište nastavne godine 2019./2020. osigurana su u Proračunu Grada Rijeke za 2019. godinu, u okviru Razdjela 4 - Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo, Glave 4-4-Osnovno školstvo, Aktivnosti: A113821 Građanski odgoj i obrazovanje, na pozicijama PR01712, PR01713, PR01714, PR01719, u iznosu od 190.769,12 kuna.
3. Zadužuje se Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo da u proračunu Grada Rijeke za 2020. godinu planira sredstva za nastavak financiranja ove aktivnosti. Sredstva će se isplaćivati po nalogu pročelnice Odjela.